

Tervise Arengu Instituut
National Institute for Health Development

**Prostitutsiooni kaasatud naistele suunatud
HIV-ga seotud tervishoiuteenuste külastajate ülevaade**

2014. ja 2015. aasta

Kristi Rüütel

Tallinn 2016

SISUKORD

1. TAUST.....	2
2. ANDMETE KOGUMINE JA ANALÜÜS.....	2
3. SOTSIAALDEMOGRAAFILISED ANDMED.....	2
4. UIMASTITE TARVITAMISEGA SEOTUD ANDMED.....	3
5. HIV JA STLI TESTIMINE.....	3
6. KOKKUVÕTE	4

1. TAUST

Prostitutsiooni kaasatud naistele (PK) suunatud HIV-nakkuse ja seksuaalsel teel levivate infektsioonide (STLI) ennetamise meetmed on oluliseks osaks elanikkonna seas nakkuste leviku vähendamisel.

PKdele pakutakse riigieelarvest rahastatud HIV-nakkuse ja STLIde ennetamiseks suunatud teenuseid Tallinnas. OÜ Seksuaaltervise Kliinikus on võimalused anonüümseks ja tasuta HIV- ja STLI-testimiseks ja STLIde raviks. Lisaks pakutakse seksuaaltervise alast jmt temaatilist nõustamist, jagatakse turvaseksi vahendeid ja teabematerjale. Teenust rahastab Tervise Arengu Instituut Rahvastiku Tervise Arengukava 2009–2020 raames.

2. ANDMETE KOGUMINE JA ANALÜÜS

2014. aastal anketeeriti 59 ja 2015. aastal 61 teenuse külastajat. Küsitlemiseks kasutati Tervise Arengu Instituudi poolt välja töötatud ankeeti. Kuna ankeedis sisalduvad seksuaalkäitumise küsimused uuendati aastaks 2015, ei ole vastavaid andmeid raportisse lisatud.

Esmakülastajateks peetakse neid, kes pöördusid Seksuaaltervise Kliiniku poole esimest korda; kordvükülastajateks loeti varasemalt vähemalt ühel korral teenust kasutanud külastajad. Kuna teenus on anonüümne, võib mõni külastaja olla analüüsi kaasatud enam kui korra. Andmeid on analüüsitud aastate ja külastaja tüübi lõikes.

Andmeanalüüsi läbiviimiseks kasutati statistikapaketti STATA 14.1. Andmete kirjeldamisel on kasutatud sagedustabeleid, keskmisi näitajaid ning mitme tunnuse ühisjaotuste kirjeldamisel ka risttabeleid. Gruppidevaheliste erinevuste hindamiseks on kasutatud χ^2 -testi, erinevus loeti statistiliselt oluliseks, kui $p \leq 0,05$.

3. SOTSIAALDEMOGRAAFILISED ANDMED

Anketeeritud külastajatest oli mõlemal aastal veidi enam kui kolmandik esmakülastajaid (36% aastal 2014 ja 34% aastal 2015).

Külastajate keskmine vanus oli 2014. aastal 33,5 aastat (vahemik 17–57 aastat) ja 2015. aastal 34 aastat (vahemik 17–49 aastat). Esma- ja kordvükülastajate vanused omavahel ja aastate lõikes ei erinenud.

Tabelites 1–3 on toodud külastajate elukoht, rahvus ja haridus esma- ja kordvükülastajate lõikes (mõlemad aastad koos).

Tabel 1: Esma- ja korduvkülastajate elukoht

elukoht	kokku		esmakülastajad		korduvkülastajad	
	n	%	n	%	n	%
Tallinn	113	96,6	75	98,7	38	92,7
muu Eesti	4	3,4	1	1,3	3	7,3
kokku	117	100,0	45	100,0	74	100,0

Tabel 2: Esma- ja korduvkülastajate rahvus

rahvus	kokku		esmakülastajad		korduvkülastajad	
	n	%	n	%	n	%
eestlane	23	20,0	9	22,0	14	18,9
venelane	87	75,7	31	75,6	56	75,7
muu	5	4,3	1	2,4	4	5,4
kokku	115	100,0	45	100,0	74	100,0

Tabel 3: Esma- ja korduvkülastajate haridustase

haridustase	kokku		esmakülastajad		korduvkülastajad	
	n	%	n	%	n	%
põhiharidus või alla selle	16	13,6	7	16,7	9	11,8
keskharidus	48	40,7	14	33,3	34	44,7
kutseharidus	39	33,0	16	38,1	23	30,3
kõrgharidus	15	12,7	5	11,9	10	13,2
kokku	118	100,0	42	100,0	76	100,0

4. UIMASTITE TARVITAMISEGA SEOTUD ANDMED

Elu jooksul on narkootikume süstinud viiendik esma- ning korduvkülastajatest (20%) ja see ei erine aastate lõikes. Eelnevalt teiste poolt kasutatud süstimisvarustusega on süstinud 12 külastajat, nendest pooled viimase aasta jooksul.

5. HIV JA STLI TESTIMINE

Peaaegu kaks kolmandikku PKdest oli end viimase aasta jooksul HIV-nakkuse suhtes uurida laskunud (tabel 4), vaid veidi alla kümnendiku ei olnud end kunagi testinud. Erinevate nakkuste varasem põdemine on toodud tabelis 5. Kõige sagedasemad STLIid, mida PKd enda sõnul on viimase kolme aasta jooksul põdenud, on klamüdioos ja genitaalherpes.

Tabel 4: Esma- ja korduvkülastajate viimase HIV-testi tegemise aeg

viimase HIV testi aeg	esmakülastajad		korduvkülastajad	
	n	%	n	%
vähem kui 6 kuud tagasi	9	21,4	35	46,0
6–12 kuud tagasi	7	16,7	25	32,9
enam kui 12 kuud tagasi	19	45,2	13	17,1
ei ole kunagi testinud	7	16,7	3	4,0
kokku	46	100,0	74	100,0

Tabel 5: Diagnoositud nakkused

Nakkus	esmakülastajad		korduvkülastajad	
	n	%	n	%
Viimase kolme aasta jooksul				
süüfilis	2	2,6	2	2,7
gonorröa	0	0	2	2,7
klamüdioos	4	10,0	10	13,7
trihhomoos	0	0	3	4,1
genitaalherpes	1	2,6	8	10,8
Elu jooksul				
HIV	3	7,5	10	13,9
Hepatiit B	3	7,3	4	5,8
Hepatiit C	4	9,8	10	13,9

Nendest, kes väitsid end olevat HIVi nakatunud, oli 77% elu jooksul narkootikume süstinud ning 45% olid ühtlasi C-hepatiiti nakatunud. HCV positiivsetest oli narkootikume süstinud 71%.

6. KOKKUVÕTE

Sotsiaaldemograafiliste näitajate alusel ei ole aasta 2013–2015 võrdluses keskust külastanud PKde vahel olulisi erinevusi. Narkootikume oli süstinud viiendik esma- ning korduvkülastajatest.

HIV-testimine viimase 12 kuu jooksul oli esmakülastajate seas 2013. aastaga võrreldes madalam (38% vs 65%), korduvkülastajate seas aga võrreldav (79% vs 85%).

PKde eneste poolt antud andmete kohaselt on kõige sagedasemad STLIid, mida nad on viimase kolme aasta jooksul põdenud, klamüdioos ja gonorröa. HIVi ja C-hepatiiti oli PKde seas diagnoositud ligi 14%-l (sarnasel 2013. aastaga). Ligi kolmveerandil juhtudel olid need PKd kunagi narkootikume süstinud.

Arvestades seksuaalse riskikäitumise, narkootikumide süstimise ja erinevate infektsioonide levimust antud sihtrühmas, on tasuta ja kiiresti ligipääsetava nõustamise ja testimise teenuse osutamine antud sihtrühmale jätkuvalt vajalik. Lisaks seksuaaltervise edendamisele suunatud nõustamise, diagnostika ja raviteenusele tuleks enam tähelepanu pöörata ka narkootikumide süstimisega kaasnevate kahjude vähendamise alasele nõustamisele.